

El llenguatge

El gorg i la gorja

Hi ha dos conceptes geogràfics, tots dos relacionats estretament amb la hidrografia, que es confonen sovint, especialment pels qui no han tingut ocasió d'establir-hi un contacte molt directe. Tant més, que els mots bàsics amb què els designem tenen una forta semblança. Són, naturalment, els que corresponen als substantius gorg i gorja amb què encapçalem aquest comentari.

Un gorg és un clot més aviat profund en el llit d'un corrent d'aigua on aquesta s'entolla, especialment en els cursos torrencials de muntanya que presenten fort desnivell, a causa de la mateixa força de l'aigua. Un gorg famosíssim és el gorg Negre, a la riera de Gualba, al Montseny, aureolat amb llegendes de fades i autèntic congriador de temibles pedregades. Un gorg, doncs, és com una mena de bassa o banyera natural. Amb un significat idèntic, o variant només en alguns aspectes —grandària, profunditat, situació, et, —, designant, per tant, essencialment, aigua entollada, s'usen també el seu femení morfològic, gorja (és molt coneguda la riera de les Gorgues), toll, tolla i cadolla (les Cadolles Fondes).

Una cosa molt diferent d'un gorg és una gorja —mot usat sovint en plural, les gorges— amb què es designa el pas d'un corrent d'aigua entre cingleres o espadats. Al Pirineu —i als Ports de Beseit, a Mallorca, etc.— hi ha gorges verament impressionants: es pot dir que tots els rius, més amunt o més avall, abans d'arribar a la plana n'han de superar una sèrie pel cap baix. Sovint, però, en lloc d'unes gorges en diuen un congost, que és, per tant, un terme sinònim. D'una manera genèrica, l'ús d'aquests dos termes és indistint, però cal respectar el que hom ha consagrat tradicionalment com a part integrant de cada topònim, en molts dels quals trobem també, amb una mateix valor, altres termes més generals, com estret o pas: les gorges del Freser, l'estret de Mont-rebei, etc.

Es freqüent que en un curs d'aigua que passa per entre unes gorges o un engorjat hi hagi tota una sèrie de gorgs o de gorgues. Però, com hem vist, són coses ben diferents.

Albert Jané